

Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku

Úvod do studia

Doc. Ing. Čestmír Serafín, Dr. Ing.PAED.IGIP

Cíle studia

- Studium je zaměřeno na přípravu učitele praktického vyučování pro výuku na SOU a SOŠ v souladu s § 9 odstavec 3 zákona o pedagogických pracovnících (zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících v platném znění) a ve smyslu § 1, a § 2 vyhlášky č. 317/2005 Sb., případně učitele odborných předmětů střední školy dle odstavce 2 uvedeného paragrafu (v případě, že absolvent již disponuje vysokoškolským vzděláním v magisterském studijním oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu).
- Uplatnění absolventů se předpokládá v kategoriích H, E a M oboru vzdělání poskytujících střední vzdělání s výučním listem a maturitou.
- Absolvent je vybaven potřebnými vědomostmi a dovednostmi pro práci učitele praktického vyučování a odborných předmětů zaměřených buď na **obchod a služby** nebo zaměřených na **techniku (strojírenství, elektrotechniku, technologie)** po stránce odborné a didaktické.
- Důraz je kladen na didaktiku a pedagogicko-psychologickou přípravu.
- V didaktice odborných předmětů jsou řešeny problémy spojené se zaměřením na specializace v rámci zaměření.
- Absolventi se mohou uplatnit jako učitelé praktického vyučování příslušného oboru v následujících oblastech: odborný výcvik, učební praxe, odborná praxe a veškerá praktická cvičení. Svou kvalifikaci mohou uplatnit i v institucích zabývajících se příslušným oborem vzdělávání (vzdělávací kurzy, rekvalifikace, profesní kvalifikace, další vzdělávání apod.), tedy též jako lektor profesního a zájmového vzdělávání v nejrůznějších vzdělávacích institucích i v podnikovém vzdělávání.

Oblast vzdělávání = 30. Učitelství

- Základní tematické okruhy:
  - Pedagogika,
  - Pedagogická psychologie,
  - Obecná didaktika,
  - Oborová didaktika (didaktika konkrétního oboru podle příslušné aprobace),
  - Teorie a praxe učitelské profese,
  - Obor (konkrétní obor podle příslušné aprobace), včetně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v konkrétních oborech,
  - Speciální pedagogika,
  - Inkluzivní didaktika.

Státní závěrečná zkouška

- Obhajoba bakalářské práce.
- Učitelská způsobilost
- Didaktika praktického vyučování a odborného výcviku
- **Koncepce bakalářské práce:**
  - V rámci přípravy, zpracování a obhajoby bakalářské práce získá student hlubší znalosti a kompetence z oblasti základů badatelské práce.
  - Prokáže schopnost samostatně odborně pracovat na zadaném tématu pod vedením školitele.
  - Obhájená práce musí splňovat veškeré obsahové i formální náležitosti, které se očekávají od odborné práce tohoto typu. Musí vycházet ze soudobého stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje a bude souviset s vědecko-výzkumným zaměřením vedoucího práce.
  - Na odevzdanou bakalářskou práci bude vypracován jeden odborný posudek, a to posudek oponenta.
  - Bakalářská práce i posudek budou zveřejněny v příslušné univerzitní databázi, a dále práce projde kontrolou plagiátorství.
- **Ad 1) Obhajoba bakalářské práce**
  - Rozprava k závěrečné práci, při které student prezentuje svou práci – objasní cíl práce, východiska a závěry, ke kterým při jejím zpracování dospěl, rovněž pak reaguje na posudek této práce a případné výtky ze strany oponenta, a poté odpoví na položené otázky členů komise.

Státní závěrečná zkouška

- **Ad 2) Učitelská způsobilost**
  - Pedagogika (51 otázek)
  - Psychologie (16 otázek)
- **Ad 3) Didaktika praktického vyučování a odborného výcviku (22 otázek)**

Témata kvalifikačních prací

- Motivace žáků k odpovědné volbě povolání.
- Projevy, příčiny a možnosti překonávání syndromu vyhoření u pedagogických pracovníků.
- Náročné situace v práci učitele odborného výcviku.
- Spolupráce učitele praktického vyučování s učiteli odborných a všeobecně vzdělávacích předmětů.
- Spolupráce učitele odborného výcviku s učiteli odborných a všeobecně vzdělávacích předmětů.
- Problémy učitelů odborného výcviku na začátku jejich profesní dráhy.
- Postoje žáků konkrétní školy ke zdraví a zdravému životnímu stylu.
- Spolupráce školy a rodiny při podpoře zdravého životního stylu středoškolské mládeže.
- Povědomí učitelů konkrétní školy o šikaně a možnostech její prevence.
- Zdravotní rizika v období dospívání a jejich prevence.
- Spolupráce střední odborné školy se sociálními partnery.
- Proměny kurikula odborného výcviku v konkrétním oboru.
- Povolání učitele odborného výcviku – vývoj, současnost a perspektivy.
- Povolání učitele praktického vyučování – vývoj, současnost a perspektivy.
- Střední odborné školy a střední odborná učiliště jako centra celoživotního učení.
- Didaktické dovednosti učitele odborného výcviku.
- Využití aktivizujících metod v odborném výcviku konkrétního oboru.
- Multimediální podpora praktického vyučování.
- Projevy specifických poruch učení žáků při praktickém vyučování (odborném výcviku).
- Projevy specifických poruch chování žáků při praktickém vyučování (odborném výcviku).
- Diagnostické kompetence učitele odborného výcviku.
- Volný čas středoškolské mládeže v konkrétním městě.
- Možnosti školy při ovlivňování volného času žáků.
- Zájmové činnosti navazující na konkrétní obor odborného výcviku.
- Ekologické nakládání s odpady na pracovišti odborného výcviku.
- Environmentální aspekty praktického vyučování v konkrétním oboru.
- Postoje žáků konkrétní školy k ochraně životního prostředí.
- Kázeň žáků na pracovišti odborného výcviku.
- Autorita učitele odborného výcviku.
- Ochrana zdraví žáků na pracovišti odborného výcviku.
- Znalosti a dovednosti učitelů v oblasti poskytování předlékařské první pomoci.
- Hodnocení výsledků vzdělávání v praktickém vyučování.
- Hodnocení výsledků vzdělávání v odborném výcviku.
- Historie odborného školství v konkrétním městě (regionu).
- Etické aspekty v práci učitele.

Studijní plán oboru

- https://stag.upol.cz/portal/studium/prohlizeni.html?pc_pagenavigationalstate=AAAAAQENTY3OBMBAAAAQAic3RhdGV LZXkAAAABABQtOTIyMzM3MjAzNjg1NDc2ODM4NQAAAAA*#prohlizeniSearchResult

Praxe

- Za dobu studia jsou plánovány 3 typy praxí:

Průběžná náslechová praxe s reflexí	Zp	11	A	doc. Musilová, dr. Havelka	1L	PZ
Souvislá pedagogická praxe 1	Zp	5	A	doc. Musilová, Mgr. Děrda	2L	PZ
Souvislá pedagogická praxe 2	Zp	7	A	doc. Musilová, Mgr. Děrda	3Z	PZ
Praxe k bakalářské práci	Zp	6	A	doc. Serafín	3L	PZ

Typ praxe (27 hod/1kredit):	účast na výuce	reflexe/příprava	celkem	tj.
Průběžná náslechová praxe s reflexí	238	59	297	17 týdnů po 14 hod.
Souvislá pedagogická praxe 1	120	15	135	3 týdny
Souvislá pedagogická praxe 2	160	29	189	4 týdny
Praxe k bakalářské práci	160	2	162	3 týdny

Reflexe souvislé pedagogické praxe 1	0+13+0	Zp	1	A	Mgr. Děrda	2L
Reflexe souvislé pedagogické praxe 2	0+13+0	Zp	1	A	Mgr. Děrda	3Z

Dva směry - specializace

Technika						
Teoretické základy technických předmětů	13+26+0	Zk	3	BA	doc. Serafín, dr. Havelka	1L
Technická grafika	13+26+0	Zk	3	BA	doc. Klement, doc. Dostál	2Z
Řízení praktických činností II	0+39+0	zp	3	BA	Dr. Janu	2Z
Řízení praktických činností III	0+39+0	zp	3	BA	Dr. Janu	2L
Didaktika praktického vyučování a odborného výcviku v technických oborech	13+26+0	Zk	3	BA	doc. Kropáč	3Z
Základy měření a regulace v technice	13+26+0	Ko	3	BA	doc. Serafín	3L
Obchod a služby						
Základy ekonomie	13+26+0	Zk	3	BA	dr. Opletalová	1L
Základy účetnictví	13+26+0	Zk	3	BA	Dr. Opletalová	2Z
Logistika	13+26+0	Zk	3	BA	dr. Sedláček	2Z
Management a marketing	13+26+0	Ko	3	BA	Ing. Alena Opletalová, Ph.D. PhDr. Soňa Hanáková	2L
Chod podniku	13+26+0	Zk	3	BA	Ing. Alena Opletalová, Ph.D. PhDr. Soňa Hanáková	3L
Didaktika praktického vyučování a odborného výcviku v ekonomických oborech	13+26+0	Zk	3	BA	Ing. Alena Opletalová, Ph.D. PhDr. Soňa Hanáková	3Z

Hlavní zásady pro vypracování semestrální práce

Cíl

- srozumitelně představit své téma (text, problém);
- vysvětlit, co o něm říká pramen (primární a sekundární);
- formulovat svůj vlastní názor.

Styl

- je nutné rozlišovat texty (tvrzení, příklady) autora textu (studenta) a texty autora pramene. Texty pramene = cizí texty jsou texty uváděné v **úvozovkách**.
- práce by měla být **srozumitelná**. To znamená, že musí především autor **všemu, co napsal, dokonale rozumět**. Pokud nerozumí je možno:
  - pokusit se porozumět;
  - **zformulovat** své problémy a prodiskutovat je na semináři;
  - lze vysvětlit v seminární práci, proč je text nejasný.
- autor musí vždy svůj postoj **zdůvodnit, obhájit**
- standardní velikost písma je **12**, nadpisy by měly být psané pomocí většího písma.
- řádkování: **1,5 řádku**, mezery mezi hlavními nadpisy a nadpisy kapitol **24 bodů před textem a 24 bodů za textem**. Mezi jednotlivými kapitolami je **18 bodů před textem a 18 bodů za textem**.

Struktura

- **obsah** – seznam kapitol
- **úvod** by měl obsahovat jednak formulaci problému a plán práce (seznámení s postupem, který pak bude sledovat); musí být hned od začátku zřejmé, o jaký text se jedná a co je jeho cílem.
- **vlastní text** – teoretická + praktická část
- **závěr** by pak měl převzít otázku z úvodu a říci, čím práce k dané otázce přispěla.
- **seznam literatury** – ČSN ISO 690 (<https://www.citace.com>)

Co se hodnotí

- pochopení zdroje a schopnost jej vyložit;
- schopnost dát textu ucelenou linii výkladu (příběh) vedeného odněkud někam (chybou je nejasná struktura; pouhé komentování pramene apod.);
- schopnost použít vlastní příklady;
- schopnost najít i protipříklady (opaky tvrzení) a na základě jejich rozboru dospět k závěru

Citační etika a základní pravidla citování informačních zdrojů

Proč citovat ?

- možnost ověření uvedených tezí
- uvedení našich tvrzení do širšího kontextu
- informační etika – souvislost s autorským zákonem
- **Citace musí umožnit dohledání citovaného dokumentu**

Citační etika

- uvést všechny použité prameny a jejich přesnou a úplnou citaci
- zřetelné označení převzatých částí
- odkazy z textu na seznam použitých zdrojů

Prohřešky proti citační etice

- citování nepoužitého díla (uznávaná kapacita aj.)
- necitování použitého díla
- citování vlastních děl bez souvislosti s novým dílem
- nepřesné citování znemožňující identifikaci

Obecné zásady pro citace

- přehledné a jednotné
- přesné a úplné citování
- zachováváme jazyk knihy
- chybějící údaje vynecháme (**nedomýšlíme!!!**)

Doslovná vs. parafrázovaná citace

- citace doslovná (ve své práci uvádíme text z cizí práce)

Příklad:

Tyto výsledky komentuje Novotný (1999) slovy: „*Výběr vzorků pro testování se ukázal jako rozhodující; dosažené výsledky proto nemusí být reprezentativní.*” S ohledem na .....

- citace parafrázovaná (volně uvádíme myšlenky a závěry, které byly publikovány v cizí práci)

Příklad:

Problematika e-learningu byla zkoumána nejprve v prostředí univerzit (Stefan, 1997), později i v prostředí komerčních firem v USA (Nowotny, 1998), později i v Asii (Chen, 1999) a v Evropě...

Odkazy z textu a soupis citací

Odkaz z textu

Nejvíce internet ovlivnila komerční sféra, která použila internet jako ideální nástroj pro obchod a marketing. Zde je také vysvětlení obrovského nárůstu počtu stránek – podle studie Steva Lawrence a C. Lee Gilese (LAWRENCE - GILES, 1999) tvoří komerční stránky plných 83% obsahu world wide webu.

Seznam použitých zdrojů na konci práce

1. Lawrence, Steve - Giles, C. Lee. Accessibility of information on the web. *Nature*, 1999, vol. 400, no. 8 July 1999, s. 107-109.
2. Kleinberg, Jon - Lawrence, Steve. The structure of the web. *Science*, 2001, vol. 294, s. 1849-1850.

Proměna kurikula po roce 1989

Pět zastavení – historie a současnost

Zastavení první

- Historie školství na českém a slovenském území má tisíciletou tradici.
- Po mnoho století bylo výběrové a řízené výhradně církevními organizacemi. Reforma školství, vyhlášená císařovnou Marií Terezií vydáním Všeobecného školního řádu dne 6. prosince 1774, však vnesla do stávajícího řádu demokratizaci a modernizaci celého vzdělávacího systému a zůstává do dnešních dnů tak nejvýraznější a nejzásadnější reformou našeho školství.
- Povinnost osmileté školní docházky o sto let později byla po jistou dobu nejdelší v Evropě. V první polovině minulého století patřilo tehdejší Československo mezi deset nejvyspělejších zemí světa, a to i díky svému vzdělávacímu systému. Pak následovalo půlstoletí neblahého vývoje.

Zastavení druhé 1985

- Přestavba (generální tajemník KSSS Michail Gorbačov zahájil přestavbu (perestrojku) společnosti = ekonomické reformy měly být provázeny demokratizací, glasností, novým myšlením)
- zasedání ÚV KSČ přijalo "*Usnesení o úkolech československého školství v podmínkách přestavby společnosti*“:
  - povinné školní vzdělávání = 10 let (od 6 do 16 let); 8 let na základní škole a 2 roky na střední.
  - nové předměty: technická příprava, informační technologie, počítače.

Zastavení třetí 1990

- První porevoluční změny měly nápravný charakter a obrovský spád.
- Během 5 měsíců (bez výzkumů a analýz), živelně tlakem zájmových skupin, byly uzákoněny hluboké zásadní změny českého vzdělávacího systému, které dodnes tento systém ovlivňují:
  - výrazné koncepční změny (autonomie vysokých škol, otevření prostoru pluralitnímu školství),
  - změny v obsahu vzdělávání (občanská výchova, dějepis, konec povinné ruštiny),
  - na vedoucích místech se vyměnili lidé (od ministerstva až po ředitele škol),
  - zkrácení povinné školní docházky z 10 na 9 let,
  - zrušení integrované školy a zavedení selektivního principu v 11 letech,
  - kurikulární reforma zaváděná tradiční centralistickou metodou,
  - změna systému financování učňovského školství (z podniků na stát),
  - zrušení 90 % kapacit institucí zajišťujících další vzdělávání učitelů,
  - rozsáhlé autonomie přiznané vysokým školám bez zajištění mechanismu jejich adekvátních odpovědí na potřeby společnosti.

Zastavení čtvrté 1995: Evaluace OECD

- Diplomatický úspěch české vzdělávací politiky = podařilo se pro hodnocení českého vzdělávacího systému získat Vzdělávací výbor OECD.
- Přehled doporučení OECD (1996) – nedošlo však naplnění:
  - Vyvinout nástroje pro hodnocení učebních výsledků žáků na základních školách
  - Podpořit rozvoj škol širšího profilu na úrovni vyššího stupně základní školy a nižších ročníků víceletých gymnázií
  - Zvýšit počty žáků ve všeobecně vzdělávacím proudu středních škol
  - Standardizovat a diferencovat maturitní zkoušky
  - Ustavit Národní kurikulární radu
  - Založit Agenturu pro kurikulum, standardy a certifikaci v odborném školství
  - Uzákonit daňové výhody pro podniky investující do odborného vzdělávání
  - Zřídit střední (regionální) úroveň školské správy
  - Posílit monitorování a evaluaci (školní inspekce)
  - Propojit další vzdělávání učitelů s rozvojem školy a zlepšením jejich profesních perspektiv
  - Ustavit v plném rozsahu rady škol s cílem posílit vztahy mezi školami a obcemi
- V rámci programu EC Phare vznikla studie České vzdělání a Evropa, tzv. Zelená kniha (1999), předstupeň Bílé knihy.

Zastavení páté 2000: Bílá kniha

- Organizovaná veřejná debata: Výzva pro deset milionů.
- Bílá kniha (usnesení vlády ČR č. 277 ze dne 7. dubna 1999) - hlavní cíle vzdělávací politiky vlády ČR:
  - Uskutečnit změny vzdělávací soustavy, které umožní přístup k vyššímu vzdělání i dětem z méně sociálního prostředí.
  - Umožnit dvěma třetinám až třem čtvrtinám mladých lidí získávat maturitu ve středním vzdělávání.
  - Zajistit do roku 2005 polovině populačního ročníku možnost nastoupit do některé z forem terciárního vzdělávání.
  - Posílit rozvoj předškolního vzdělávání a druhého stupně základní školy, bohatost a rozmanitost vzdělávací nabídky.
  - Podpořit rozvoj diverzifikovaného terciárního vzdělávání srovnatelného se zeměmi Evropské unie.
  - Připravit koncepci a strategii rozvoje dalšího vzdělávání.
  - Zvýšit veřejné výdaje na vzdělávání.
- Hlavní strategické cíle Bílé knihy:
  - Realizace celoživotního učení pro všechny
  - Přizpůsobování vzdělávacích a studijních programů potřebám života ve společnosti znalostí
  - Monitorování a hodnocení kvality a efektivity vzdělávání
  - Podpora vnitřní proměny a otevřenosti vzdělávacích institucí
  - Proměna role a profesní perspektivy pedagogických a akademických pracovníků
  - Přejít od centralizovaného řízení k odpovědnému spolurozhodování.

Česká škola po roce 1989

- Změna politických a společenských poměrů = požadavek na úpravy ve fungování školského systému.
- Na počátku 90. let probíhala horečná legislativní činnost provázána s nedostatečnou zkušeností s transformací tak rozsáhlého systému, nedostatečnou analýzou stavu a omezené poznání systémových souvislostí.
- Diskuse o změnách ve školském systému byly dlouhodobé = změna základních školských zákonů byla dovršena až po 15 letech od revoluce.
- Až do roku 2004 upravoval oblast základního a středního školství (tzv. regionálního školství) školský zákon z roku 1984 (zákon č. 29/1984 Sb.) a zákon o školských zařízeních (zákon č. 76/1978 Sb.). Školský zákon byl v porevolučním období zhruba 15krát novelizován.

Česká škola po roce 1989

- **V roce 1990**

- byla zkrácena povinná školní docházka z desíti na devět let a současně byla prodloužena docházka na základních školách z osmi na devět let; devátý ročník základní školy ale nebyl povinný, žáci si jej mohli splnit na střední škole,
- vznikla víceletá gymnázia pro nadané žáky a vznikly nestátní, tj. soukromé a církevní školy,
- byla zavedena třístupňová struktura vysokoškolského vzdělávání (bakalářské, magisterské, doktorské).

- **V roce 1995**

- byl uzákoněn nový druh škol: vyšší odborné školy,
- v oblasti základního vzdělávání byla zavedena povinná devítiletá školní docházka na základní škole; základní škola byla rozdělena na pětiletý první stupeň (dříve čtyřletý) a čtyřletý 2. stupeň (dříve pětiletý s nepovinným devátým ročníkem); zavedena možnost plnit povinnou školní docházku i na víceletých středních školách.

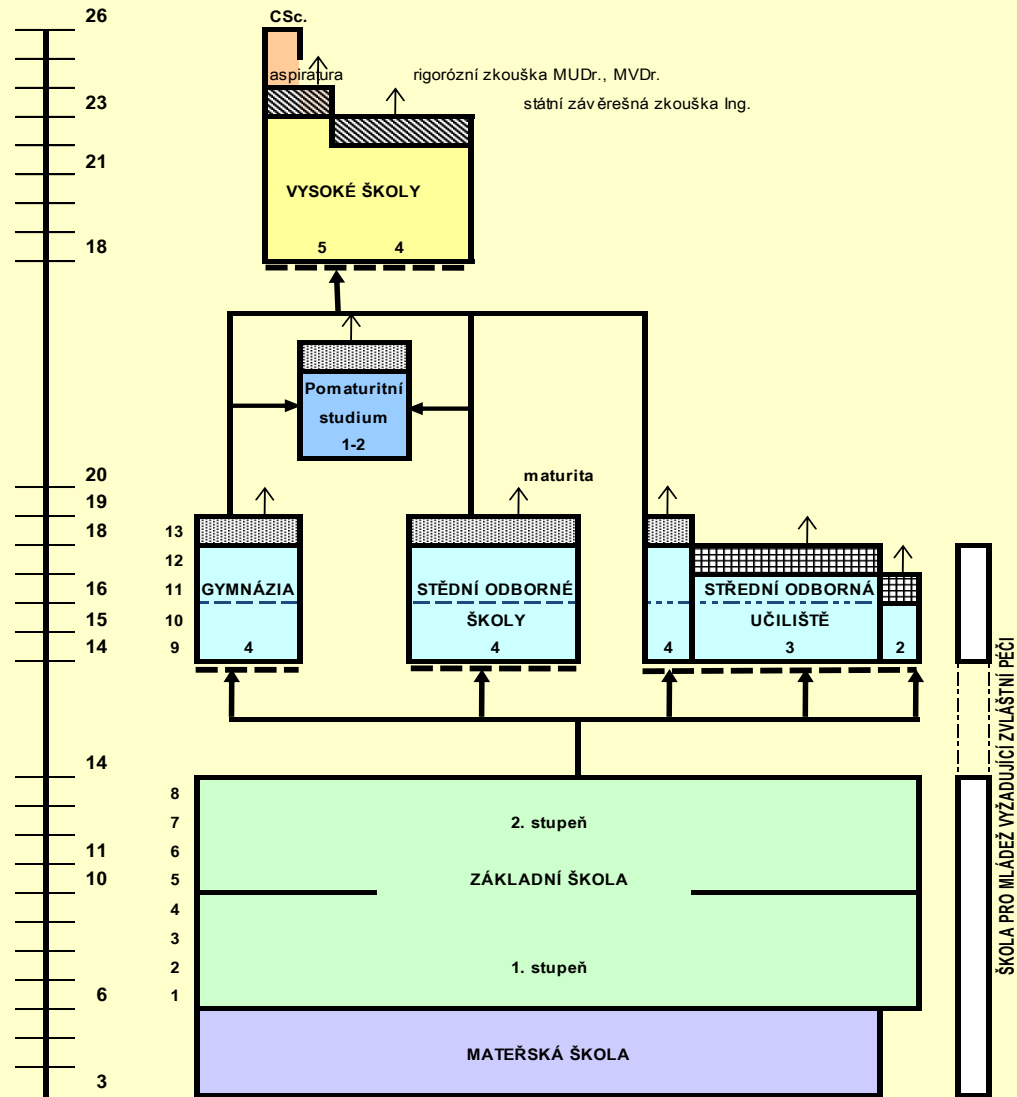
- **V roce 2004**

- byl přijat školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném vzdělávání a jiném vzdělávání, s výjimkou vzdělávání poskytovaného vysokými školami a zařízeními pro výkon ústavní a ochranné výchovy,
- byla přijata kurikulární reforma.

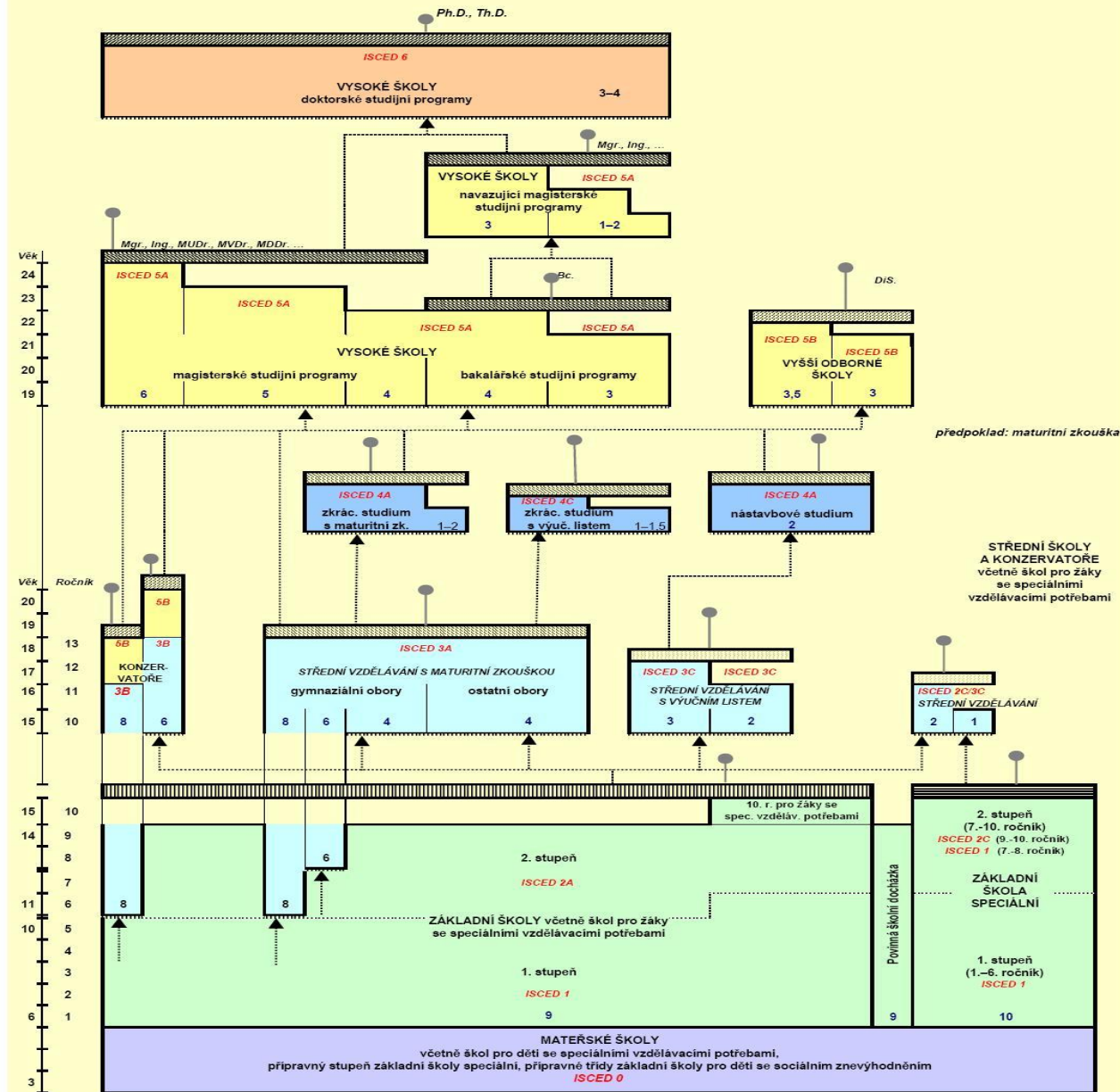
ISCED = Vzdělávání a výchova

- ISCED - International Standard Classification of Education (ISCED, česky mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání) je klasifikace vzdělávání schválená UNESCO v roce 1976.
- Systém kódování úrovně vzdělání podle klasifikace z roku 2011 jsou tyto:

Kód	Označení	Odpovídající úroveň ve školství ČR
0	vzdělávání v raném dětství	mateřské školy
1	primární vzdělávání	1. stupeň základní školy
2	nižší sekundární vzdělávání	2. stupeň základní školy, 1.–4. ročník osmiletých, resp. 1.–2. ročník šestiletých středních škol
3	vyšší sekundární vzdělávání	středoškolské, maturita či vyučení
4	postsekundární neterciární vzdělávání	pomaturitní studium
5	krátký cyklus terciárního vzdělávání	poslední dva ročníky konzervatoří
6	bakalářská nebo jí odpovídající úroveň	bakalářské studium VŠ, studium VOŠ
7	magisterská nebo jí odpovídající úroveň	magisterské studium VŠ
8	doktorská nebo jí odpovídající úroveň	doktorské studium VŠ
9	vzdělávání jinde neuvedené	

- státní závěrečná zkouška, rigorózní zkouška
- maturita
- závěrečná zkouška
- další v z d ě l á v á c í s t u p e ň
- praxe

- Legenda:**
- závěrečná zkouška
  - závěrečná zkouška s vyučným listem
  - maturitní zkouška*
  - absolutorium
  - státní závěrečná zkouška, státní rigorózní zkouška
  - státní doktorská zkouška
  - základy vzdělání
  - základní vzdělání
  - další vzdělávací stupeň
  - pracovní trh
  - přijímací řízení

* Maturitní zkoušku mohou vykonat i žáci konzervatoří, a to nejdříve po čtvrtém ročníku, v oboru tanec po osmém ročníku.

Projekty transformace školství

- V průběhu roku 1991 vzniklo několik projektů transformace školství.
- *Budoucnost vzdělání a školství v obnovené demokratické společnosti a ve sjednocující se Evropě* (J. Kotásek a kol) - souhrn volných statí různých autorů s názory na jednotlivé oblasti školství.
- *Stavební kameny programu IDEA pro české školství* (projekt skupiny IDEA) - zaměření na liberalizaci celého systému školství.
- *Svoboda ve vzdělání a česká škola* (projekt NEMES) - obsahuje filozofická východiska, představu o budoucí škole, která byla následně doplněna principy realizace.
- *Rozvoj vzdělávací politiky* (J. Kalous a kol.) na jehož základě vydalo MŠMT dokument *Program rozvoje vzdělávací soustavy České republiky – Kvalita a odpovědnost*, kde byly poprvé formulovány zásady nové kurikulární politiky jako východisko přípravy nového školského zákona.
- V návaznosti na Program rozvoje byl pak v roce 1995 vydán *Standard základního vzdělávání*, jenž vymezoval pojem „vzdělávání“ jako důraz na rozvoj myšlení, dovednosti učit se, zpracovávat informace a orientovat se na podstatné poznatky, a především jim porozumět.

Kurikulární reforma

- Charakterizujeme jako zásadní změnu vzdělávání i vzdělávací politiky pro zvýšení a zlepšení kvality vzdělávání a efektivity výsledků vzdělávání.
- Podstatou kurikulární reformy je změna cílů a obsahu vzdělávání směrem k utváření a rozvoji životních dovedností (klíčových kompetencí) a k přípravě žáků pro praktický život. Změnou procházejí i procesy řízení vzdělávání, jeho průběžná diagnostika a způsoby hodnocení dosahovaných výsledků.

Proč tedy měnit systém, který funguje?

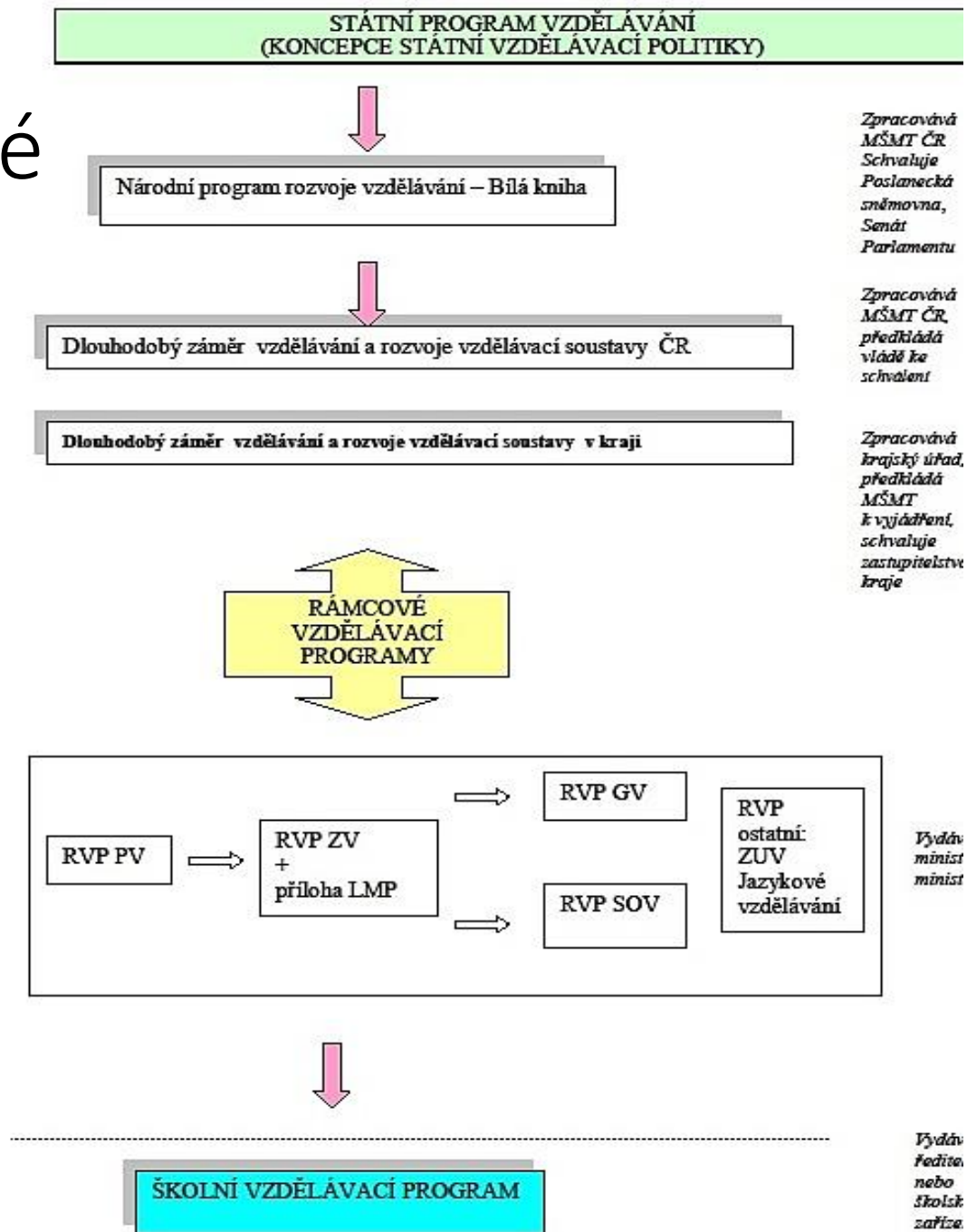
- Svět se mění a my se tomu musíme přizpůsobovat. Musíme svět chápat, abychom v něm mohli dobře žít.
- Školy žákům pomáhají v lepším chápání současného světa.
- Vzdělávací proces může a měl by být zábavný. Musí samozřejmě reagovat na změny v okolním světě.
- Škola má posilovat identitu žáků a zvyšovat jejich schopnost učit se. Základní hodnotou je jedinečnost každého žáka.
- .....

Kurikulární reforma

- Zvýšení vzdělávací autonomie škol – umožnit školám svobodnější rozhodování, pokud jde především o volbu vzdělávacích cest, metod výuky, struktury vzdělávacího obsahu a do jisté míry i jeho výběru
- Akcent na získávání klíčových kompetencí – tedy na určitý soubor vědomostí, dovedností a postojů podstatných pro osobní rozvoj jedince a jeho aktivní zapojení do společnosti a uplatnění v životě; měly by být osvojovány a rozvíjeny na daném druhu škol a vytvářet základ pro další vzdělávání = celoživotní učení
- Cílem je podpora pedagogické autonomie škol a profesní odpovědnosti učitelů za výsledky vzdělávání.

Kurikulární reforma a rámcové vzdělávací programy

- V roce 2004 MŠMT ČR schválilo novou politiku vzdělávání žáků od 3 do 19 let – začalo zavádět do praxe rámcové vzdělávací programy. Toto rozhodnutí mělo za následek koncepční změnu celého systému kurikulárních dokumentů, které dosud platily, resp. jimiž se školy řídily.
- Od roku 2004 jsou realizovány dvě úrovně:
  - Státní úroveň představuje *Národní program pro rozvoj vzdělávání (tzv. Bílá kniha)* a *rámcové vzdělávací programy*. Národní program vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek a rámcové programy pak vymezují závazné „rámce“ pro jednotlivé etapy vzdělávání (předškolní, základní a střední vzdělávání).
  - Školní úroveň pak představují *školní vzdělávací programy*, podle kterých se uskutečňuje výuka na jednotlivých školách.
- Rámcové vzdělávací programy jsou pro předškolní vzdělávání (2002), základní vzdělávání (2004), gymnaziální vzdělávání (2007) a střední odborné vzdělávání (ve 4 vlnách 2007 – 2015; z 800 oborů redukce na 250).

Rámcové vzdělávací programy

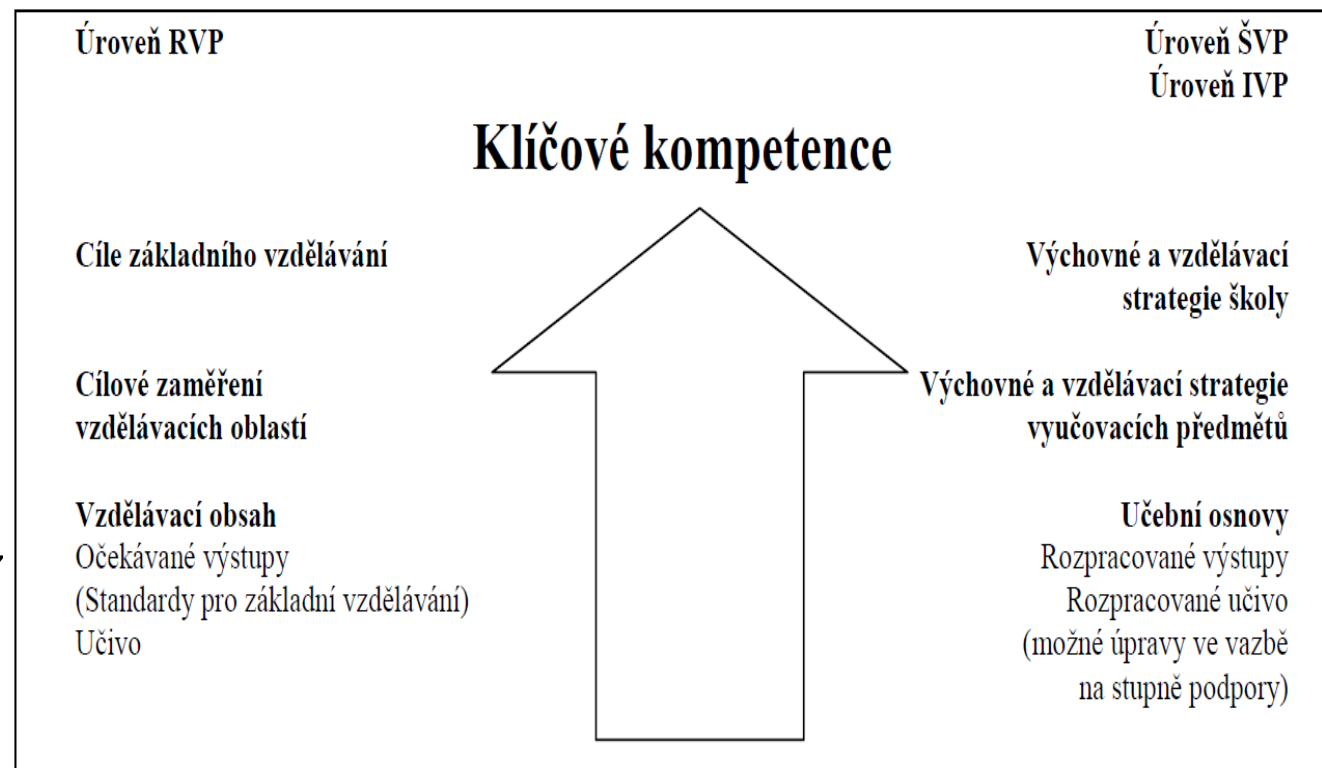
- RVP pro předškolní vzdělávání
- RVP pro základní vzdělávání
- RVP pro gymnázia
- RVP pro střední odborné vzdělávání
- RVP pro speciální vzdělávání
- RVP pro základní umělecké vzdělávání

Rámcové vzdělávací programy vymezují

- cíl zaměření vzdělávání pro daný obor vzdělávání (vzdělávací cíle),
- kompetence = standardy výsledků vzdělávání,
- klíčové kompetence – obecné požadavky na vzdělání univerzálně použitelné v životě, součást obecného základu vzdělávání
- očekávané kompetence – konkrétnější požadavky na vědomosti, dovednosti, návyky a postoje univerzálně použitelné v běžných učebních, pracovních a životních situacích, vázané na vzdělávací oblasti a jejich obory; vymezovány jsou ve třech vzdělávacích obdobích: 1. až 3. ročník, 4. a 5. ročník, 6. až 9. ročník základního vzdělávání,
- základní učivo („závazný standard vzdělávací nabídky“ ZŠ a SŠ) – výčet učiva, které musí každá škola předložit žákům k osvojení při dosahování očekávaných kompetencí,
- rámcové učební plány,
- podmínky pro realizaci vzdělávání podle RVP,
- zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů (ŠVP),
- další pravidla pro zavádění ŠVP do škol.

Klíčové kompetence

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence občanské a kulturní povědomí
- kompetence k pracovnímu uplatnění

- Matematické kompetence
- Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi
- Odborné kompetence

- 1. vlna (červen 2007): 62 RVP – školy podle nich učí od 1. září 2009
- 2. vlna (květen 2008): 82 RVP – školy podle nich učí od 1. září 2010
- 3. vlna (květen 2009): 82 RVP – školy podle nich učí od 1. září 2011
- 4. vlna (duben 2010): 49 RVP – školy mají začít učit podle ŠVP nejpozději od 1. září 2012. (RVP praktické školy jsou ke stažení na <http://www.vuppraha.cz/>)
- 5. vlna (červenec 2012): 4 RVP – školy podle nich učí od 1. září 2014
- 6. vlna (listopad 2012): 1 RVP – školy podle nich učí od 1. září 2015

RVP pro střední odborné vzdělávání

- státem vydané pedagogické (kurikulární) dokumenty, které vymezují závazné požadavky na vzdělávání v jednotlivých stupních a oborech vzdělání, tzn. zejména
  - vzdělávání, kterých má žák v závěru vzdělávání dosáhnout
  - obsah vzdělávání
  - základní podmínky realizace vzdělávání
  - pravidla pro tvorbu školních vzdělávacích programů
- závazné dokumenty pro všechny školy poskytující střední odborné vzdělávání, které jsou **povinny je respektovat a rozpracovat do svých školních vzdělávacích programů;**

RVP pro střední odborné vzdělávání

- Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání roztríděné podle kategorií soustavy oborů vzdělání <http://www.nuv.cz/t/rvp-os>:
- [OBORY J](#)
- [OBORY E](#)
- [OBORY H](#)
- [OBORY LO A M](#)
- [KONZERVATOŘE](#)
- [NÁSTAVBOVÉ STUDIUM](#)

ŠVP - Školní vzdělávací program

- V ŠVP škola rozpracuje složky RVP na úroveň školy, podle jejích požadavků a podmínek
- Vzdělávací obsah jednotlivých oborů je rozčleněn do vyučovacích předmětů, které se nemusí shodovat se vzdělávacími obory
- Pro vyučovací předměty se v ŠVP zpracovávají učební osnovy
- Zpracuje se školní učební plán (ŠUP), který musí splňovat základní parametry rámcový učební plán (RUP)
- Musí obsahovat základní způsoby hodnocení žáka a autoevaluace školy
- Struktura:
  - identifikační údaje
  - charakteristika školy
  - charakteristika ŠVP
  - učební plán
  - učební osnovy
  - hodnocení žáků a autoevaluace školy

REVIZE RVP

- Kurikulární dokumenty, tj. rámcové vzdělávací programy (RVP) tvoří v České republice obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol v předškolním, základním a středním vzdělávání. Na základě § 4 školského zákona vymezují, kam má vzdělávání ve školách směřovat.
- Důvody:
  - společenské změny, které se intenzivně promítají do vztahů mezi lidmi, do práva, organizace života, zdraví a bezpečnosti lidí, pracovního trhu a kladou nové požadavky na vzdělávání;
  - potřeby dětí a žáků identifikované sociologickými nebo pedagogickými výzkumy;
  - změny ve vědách a technologiích, které mají vliv na obsah vzdělávání či na nové (jiné) využívání vědeckých a technologických poznatků v praxi a s tím související změny ve struktuře a obsahu některých povolání;
  - zkušenosti ze škol, které signalizují, že RVP neumožňuje realizovat postupy potřebné pro efektivní výuku v různých podmínkách a s různými žáky;
  - změny ve školské legislativě (zákony, vyhlášky, vládní nařízení).

Revize RVP a příprava Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) rozhodlo o zahájení příprav na revize stávajících kurikulárních dokumentů v roce 2018
- Hlavní směry vzdělávací politiky ČR 2030+, který bude definovat vizi, priority a cíle vzdělávací politiky v období přesahujícím horizont roku 2030.
- V připravovaném dokumentu bude popsáno, čeho by mělo být v oblasti vzdělávací politiky dosaženo, včetně prostředků a cest, jak těchto cílů dosáhnout.
- Proměna obsahu a způsobu vzdělávání je přirozeným prostředkem podporujícím pozitivní změny ve vzdělávání, postup revizí rámcových vzdělávacích programů bude proto navázán na přípravu strategického dokumentu **Strategie 2030+** a zejména na prostředky definované ve výchozím dokumentu **Hlavní směry vzdělávací politiky ČR 2030+**.

Příprava Hlavních směrů vzdělávací politiky ČR 2030+

- Strategické cíle
  - Zaměřit vzdělávání více na získání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život
  - Snížit vzdělanostní nerovnosti a zvýšit spravedlnost v přístupu ke vzdělání
- Strategické linie
  - Proměna obsahu a způsobu vzdělávání
  - Podpora učitelů, ředitelů a dalších pracovníků ve vzdělávání
  - Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce
  - Zvýšení financování a zajištění jeho stability

Počátkem roku 2020 by Strategie 2030+ měla jít do připomínkového řízení a věříme, že někdy v polovině roku 2020 by mohla být schválena vládou ČR.

Strategie digitálního vzdělávání

• Otevřené vzdělávání

- Jak je naše školství připraveno na nové formy spolupráce a sdílení volně dostupných výukových materiálů (OER - *Open Educational Resources*)? Dokážeme pro výuku využít nastávající vybavení žáků přístroji 1:1 (*Různé úkoly = různé nástroje! Notebooky jsou žáky preferovány při psaní zpráv (referátů, prezentací), dělání online testů a při skupinové spolupráci na projektech. Tablety jsou nejvhodnější pro pořizování poznámek při výuce. Chytré mobily jsou nejčastěji využívány ke spojení s učiteli (i přáteli), k přístupu na sociální sítě a ke sledování videí*), třeba s pomocí BYOD (*přines si své zařízení*)? Povedeme je k neformálnímu učení online prostřednictvím volně dostupných programů, webinářů či MOOC kurzů?
- Zcela se mění způsob i cíle výuky. Má-li vzdělávací systém umožnit vzdělávat se všem, musí být otevřený.

• Digitální gramotnost

- Stávající učivo školní „informatiky“ pochází z doby, kdy tvůrcem obsahu webu mohl být pouze znalec HTML. Starý není jen obsah, ale především pojetí. Technologie jsou nástrojem, výuka ale nemá suplovat návod k použití. Výuka má žáky vést k efektivní práci s informacemi, komunikaci a hlavně k vlastnímu celoživotnímu učení.

• Informatické myšlení

- Tak se nazývá způsob, jakým člověk plně využívající potenciálu technologií nahlíží na svět a řeší problémy. Zahrnuje schopnost precizně formulovat problém, nacházet a zvažovat různé postupy řešení a ten nejefektivnější pak zobecnit pro celou škálu podobných úloh. To vše s maximální možnou podporou digitálních technologií.
- Přestože je pro porozumění světu informatické myšlení stále významnější, učitelé jej v současné době rozvíjejí nikoliv s podporou, ale navzdory vzdělávacímu systému.

Digitální gramotnost

- *Soubor vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které potřebujeme k sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, v zaměstnání, při učení, ve volném čase i při zapojení do společenského života.*
- Existuje mnoho různých členění gramotností, vždy je ale v nějaké podobě zastoupena gramotnost spojená s digitálními technologiemi a prací s informacemi. Rychlost rozvoje technologií způsobila jistou pojmovou roztržitost. Setkáme se tak s gramotností počítačovou, ICT, informační, digitální i dalšími.
- Informační gramotnost je schopnost:
  - identifikovat a specifikovat potřebu informací v problémové situaci;
  - najít, získat, posoudit a vhodně použít informace s přihlédnutím k jejich charakteru a obsahu;
  - zpracovat informace a využít je k znázornění (modelování) problému;
  - používat vhodné pracovní postupy (algoritmy) při efektivním řešení problémů;
  - účinně spolupracovat v procesu získávání a zpracování informací s ostatními;
  - vhodným způsobem informace i výsledky práce prezentovat a sdílet;
  - při práci dodržovat etická pravidla, zásady bezpečnosti a právní normy;
- To vše se má rozvíjet s využitím potenciálu digitálních technologií za účelem dosažení osobních, sociálních a vzdělávacích cílů.
- Informační gramotnost se tedy zaměřuje na práci s informacemi, samozřejmě za vhodného použití digitálních technologií. Digitální gramotnost je tedy její součástí.

Informatické myšlení

Je to postup řešení problému, který zahrnuje mimo jiné následující charakteristiky:

- Formulovat problémy způsobem, který umožňuje jejich strojové řešení
- Logicky uspořádat a zkoumat data
- Reprezentovat data prostřednictvím abstrakcí, jako jsou modely a simulace
- Automatizovat řešení pomocí algoritmického myšlení (jako posloupnost kroků)
- Odhalit, prozkoumat a provést možná řešení s cílem odhalit nejúčinnější kombinaci činností a zdrojů
- Zobecnovat a přenášet tento postup řešení problémů do nejrůznějších dalších oblastí

Tyto dovednosti jsou podpořeny předpoklady a postoji:

- Sebejistota tváří v tvář složitosti
- Vytrvalost při řešení obtížného problému
- Snášení nejednoznačnosti
- Schopnost vypořádat se s otevřenými problémy
- Schopnost dorozumět se a spolupracovat s ostatními při dosahování společného cíle